

**VARBERGS
KOMMUN**

BPSD

*Svenskt register för Beteendemässiga och
Psykiska Symptom vid Demens*

BPSD-registret Riktlinje

Förebyggande arbete - Beteendemässiga och Psykiska
Symtom vid Demens

Dokumenttyp: Riktlinje	Sida 1 av 7
Giltigt f.r.o.m: 2020-08-24, rev. 2023-10-18	Version/D.nr:
Befattning: Utvecklingsledare Medicinskt ansvarig sjuksköterska	Upprättad av: Helena Bergström Sophia Lehnberg

Bakgrund

BPSD-registret är ett webbaserat, nationellt kvalitetsregister som syftar till att kvalitetssäkra vården för personer med demenssjukdom.

Beteendemässiga och Psykiska Symtom vid Demens (BPSD) drabbar någon gång ca 90 % av alla personer som lever med en demenssjukdom. Symptomen kan exempelvis vara aggressivitet, sömnstörningar, hallucinationer, oro eller apati och vilket kan orsaka ett stort lidande, framför allt för personen med demenssjukdom, men även för närstående och vårdpersonal.

BPSD-registret har en tydlig struktur som bygger på kartläggning av frekvens och allvarlighetsgrad av BPSD, kartläggning av aktuell läkemedelsbehandling, checklista för tänkbara orsaker till BPSD, förslag på evidensbaserade omvårdnadsåtgärder för att minska symptomen samt utvärdering av vidtagna åtgärder. Denna struktur genererar en individuell vårdplan som fungerar som ett stöd i vården och omsorgen av personer med demenssjukdom. De aktiviteter, rutiner och bemötande som personen mår bäst av identifieras av teamets samlade kompetens, för att förhindra uppkomst av BPSD. Därför är det viktigt att skatta och registrera personer med demenssjukdom i förebyggande syfte.

Samverkan med primärvården är viktig då läkare bör ha kännedom om BPSD-registret och det förknippade arbetssättet eftersom NPI-skattningen med fördel kan stödja bedömningar och utvärderingar vid medicinering.

Målgrupp

Alla personer med demensdiagnos eller misstänkt demenssjukdom, som bor på särskilt boende, inklusive korttidsboende, ska inkluderas i BPSD-registret. Ny skattning ska göras minst 1 gång/år.

Syfte

Syftet är att utveckla arbetssätt som *förebygger och lindrar* beteendemässiga och psykiska symtom hos personer med demenssjukdom i ordinärt och särskilt boende.

Mål

- Alla personer på särskilt boende som har en demensdiagnos eller demenssjukdom ska ha en aktuell registrering i BPSD-registret under förutsättning att rutinen för samtycke följts.
- Personer med demenssjukdom får en god vård som ger förutsättningar till upplevd trygghet och välbefinnande.

Dokumenttyp: Riktlinje	Sida 2 av 7
Giltigt f.r.o.m: 2020-08-24, rev. 2023-10-18	Version/D.nr:
Befattning: Utvecklingsledare Medicinskt ansvarig sjuksköterska	Upprättad av: Helena Bergström Sophia Lehnberg

- Kompetensen utvecklas, hos all omsorgspersonal och legitimerad personal
- Personal och anhöriga ska uppleva trygghet genom en kompetent vård och omsorg för personer med demenssjukdom.

Kvalitetsindikatorer

Framgångsfaktorer förebyggande arbetsätt

Avgörande faktorer för att identifiera, förebygga och åtgärda BPSD är att:

- Målen för det förebyggande arbetet är förankrade och viktiga på alla nivåer
- All personal har kunskap om hur risker inom området uppstår, hänger ihop och hur de kan förebyggas och åtgärdas
- Den enskilde individens värderingar, rätt till självbestämmande och behov av delaktighet beaktas i all vård och omsorg
- Ett gott samarbete i teamet som skapar relationer, goda förtroenden och en fungerande kommunikation
- Det finns rutiner för riskbedömning, dokumentation, informationsöverföring och välbeskrivna arbetsätt för planering, utförande och uppföljning av åtgärder. Kända av alla!
- Tydliga uppdrag, alla vet vilket ansvar de har, att vara säkra i sin roll gör också vårdtagaren trygg
- Multiprofessionella team-möten för att få en helhet kring kunden, prioriterat bland alla berörda professioner
- All personal ges förutsättningar tidsmässigt att utföra sitt uppdrag
- Resultat efterfrågas från ledningen och det finns en tydlig koppling mellan registrering och utvecklingsarbete i den egna verksamheten

Dokumenttyp: Riktlinje	Sida 3 av 7
Giltigt f.r.o.m: 2020-08-24, rev. 2023-10-18	Version/D.nr:
Befattning: Utvecklingsledare Medicinskt ansvarig sjuksköterska	Upprättad av: Helena Bergström Sophia Lehnberg

Roller och ansvarsfördelning

BPSD-administratörens roll

- Uppdatera NPI-skattningar kontinuerligt, minst en gång per år
- Förbereda/samla information i samarbete med kontaktpersonal, inför tillfället då NPI-skattningen görs tillsammans med legitimerad personal
- Aktivt medverka i preventiva team-möten
- Göra bemötandeplan och beslutade åtgärder kända för hela personalgruppen, i samarbete med kontaktpersonal
- Introducera ny personal på enheten i BPSD-arbetet tillsammans med enhetschef
- Återkoppla resultat till arbetsgruppen och medverka till förbättringsarbete i samverkan med enhetschef

Kontaktmannens roll

- Arbeta aktivt för att planera och genomföra vårdåtgärder samt att beslutade vårdåtgärder blir kända i arbetsgruppen
- Informera vårdtagare och eventuellt anhöriga om registret enligt "Rutin för information om registrering i kvalitetsregistren Senior alert & BPSD-registret" se länk nedan.
- Samla information om individen och besvara frågorna i NPI-skattningen tillsammans med BPSD-administratör och legitimerad personal
- Medverka vid analysen av tänkbara orsaker
- Dokumentera i SoL-journalen att en NPI-skattning gjorts, eventuella symptom samt vilka åtgärder som satts in. När en fungerande vårdnadsåtgärd och bemötandeplan utformats ska genomförandeplanen uppdateras med denna information.

Omsorgspersonals roll

- Arbeta förebyggande, aktivt ta del av information samt följa BPSD bemötandeplan, genomföra planerade åtgärder, instruktioner och delegerade HSL- åtgärder från legitimerad personal
- Kontakta ansvarig legitimerad personal vid förändringar som påverkar HSL-åtgärden

Sjuksköterskans roll

- Samla information och medverka vid registrering av NPI-skattning
- Medverka vid analysen av tänkbara orsaker inför varje registrering
- Ha kännedom om personen och aktuella insatser för personen inför preventiva team-möten och aktivt delta i diskussion kring tänkbara orsaker, åtgärder och uppföljning

Dokumenttyp: Riktlinje	Sida 4 av 7
Giltigt f.r.o.m: 2020-08-24, rev. 2023-10-18	Version/D.nr:
Befattning: Utvecklingsledare Medicinskt ansvarig sjuksköterska	Upprättad av: Helena Bergström Sophia Lehnberg

- Utföra de åtgärder som ligger inom professionen och ge handledning till omsorgspersonalen för de åtgärder som de utför, samt följa upp åtgärderna
- Initiera en läkemedelsgenomgång 1 gång om året för att minska användandet av olämpliga läkemedel
- Dokumentera i Procapita under Hälsotillstånd/Psykiska funktioner att en NPI-skattning gjorts, eventuella symptom samt om hälso- och sjukvårdsåtgärder beslutats och vidtagits

Arbetsterapeut och Fysioterapeuts roll

- Samla information och bidra till NPI-skattning och tänkbara orsaker
- Ta del av aktuella NPI-skattningar inför preventiva team-möten
- Ha kännedom om personen och aktuella insatser för personen inför preventiva team-möten och aktivt delta i diskussion kring tänkbara orsaker, åtgärder och uppföljning
- Utföra de åtgärder som ligger inom professionen och ge handledning till omsorgspersonalen för de åtgärder som de utför, samt följa upp åtgärderna
- Dokumentera i Procapita under Hälsotillstånd/Psykiska funktioner att en NPI-skattning gjorts, eventuella symptom samt om hälso- och sjukvårdsåtgärder beslutats och vidtagits

Enhetschef i utförarverksamhet ansvar är att:

- Medarbetarna har kunskap och kompetens att ge personer med demenssjukdom en god omvårdnad och vård enligt nationella riktlinjer
- Vara delaktig i arbetssättet kopplat till BPSD-registret samt stödja och uppmuntra medarbetarna
- Säkerställa att det finns utbildade BPSD-administratör/-er på enheten och att nyanställda, vikarier och nattpersonal får en introduktion av BPSD som arbetssätt
- Meddela BPSD-registret när nya BPSD-administratörer ska få behörighet samt när de ska avslutas som administratörer för enheten.
- Skapa förutsättningar för arbetet med BPSD-registret, exempelvis genom att avsätta tid, genomföra kontinuerliga möten samt säkerställa tillgången till IT utrustning
- Kalla till preventiva team-möten, leda mötet, ha kännedom om personen och aktivt delta i diskussion kring NPI-skattning, tänkbara orsaker, åtgärder och uppföljning samt säkerställa att vård- och omvårdnadsåtgärderna utförs
- Tillsammans med BPSD-ombud ta del av och använda resultat för måluppfyllelse, utvärdering och förbättringsarbete

Enhetschef Hälso- och sjukvårdsenheten ansvar är att:

- Tillgodose sjuksköterskors, arbetsterapeuters och fysioterapeuters behov av kunskap och kompetens för att arbeta med stöd av BPSD-registret

Dokumenttyp: Riktlinje	Sida 5 av 7
Giltigt f.r.o.m: 2020-08-24, rev. 2023-10-18	Version/D.nr:
Befattning: Utvecklingsledare Medicinskt ansvarig sjuksköterska	Upprättad av: Helena Bergström Sophia Lehnberg

- Tillgodose sjuksköterskors, fysioterapeuters och arbetsterapeuters kompetensutveckling gällande demenssjukdom och kognitiv svikt
- Följa upp statistik utifrån gjorda registreringar i BPSD-registret
- Återkoppla resultat till medarbetare och verka för aktuella förbättringsarbeten

Utvecklingsledare Preventiva enheten ansvar är att:

- Vid efterfrågan av och i samverkan med BPSD-utbildare medverka i BPSD-administratörers nätverksträffar, tydliggöra resultat och vara ett stöd i utvecklingsarbetet
- Vara ett stöd till enhetschefer kring att se statistik/resultat
- Uppdatera riktlinjen för förebyggande arbete i BPSD-registret
- Uppföljning av resultat och återkoppling till ledning
- Lyfta fram identifierade utvecklingsbehov till MAS/processägare i samband med patientsäkerhetsberättelse och till Verksamhetsrådet för kvalitetsregister

Utbildning

För att bli BPSD-administratör krävs en två och en halv dagarsutbildning som bland annat innehåller grundläggande kunskaper kring olika demenssjukdomar och beteendemässiga och psykiska symptom, bemötande och vårdmiljö samt kunskaper i registerhantering.

Varbergs kommun genomför kontinuerligt denna två och en halv dagarsutbildning i BPSD-registret för blivande administratörer. Utbildningen vänder sig till samtliga professioner som bedriver hälso- och sjukvård för personer med demenssjukdom.

Minst en administratör per 10 kunder är önskvärt. Utbildningen hålls av kommunens egna certifierade utbildare. Enhetschef ska medverka i utbildningen minst vid utformandet av handlingsplanen. Önskvärt är om enhetschefen kan gå hela utbildningen samtidigt som enhetens administratörer för att driva ett engagerat och framgångsrikt arbete.

Resursteam demens erbjuder även en kortare utbildning för hela arbetsgrupper där certifierade utbildare går igenom grundläggande information om hur BPSD kan yttras, varför symptom uppstår samt förslag på förebyggande och lindrande vårdåtgärder. Här bör även sjuksköterska och eventuellt arbetsterapeut och fysioterapeut delta.

En kortare webbutbildning och manual finns på hemsidan [Webbutbildning | BPSD](#) som kan vara till stor nytta att ta del utav innan administratörsutbildningen eller för hela arbetsgruppen.

Dokumenttyp: Riktlinje	Sida 6 av 7
Giltigt f.r.o.m: 2020-08-24, rev. 2023-10-18	Version/D.nr:
Befattning: Utvecklingsledare Medicinskt ansvarig sjuksköterska	Upprättad av: Helena Bergström Sophia Lehnberg

Lagar och dokument som styr arbetet med BPSD-registret

- Hälso- och sjukvårdslagen (HSL), Socialtjänstlagen (SoL), Patientsäkerhetslagen (PSL), GDPR (General Data Protection Regulation), Offentlighets- och Sekretesslagen
- Nationella riktlinjer för vård och omsorg vid demenssjukdom, Socialstyrelsen
[Nationella riktlinjer för vård och omsorg vid demenssjukdom – Stöd för styrning och ledning \(socialstyrelsen.se\)](#)
- Annas led – för en trygg och säker demensvård i Halland, Region Halland
https://vardgivare.regionhalland.se/app/uploads/2018/10/Annas-led_160223.pdf
- [Terapirekommendationer Halland \(regionhalland.se\)](#)
- Rutin för information om registrering i kvalitetsregistren Senior alert & BPSD-registret, Varbergs kommun
[Samtyckesrutin för kvalitetsregister.pdf \(varberg.se\)](#)
- Socialnämndens mål Varberg 2024–2027 [Socialnämndens förslag till mål och resultatindikatorer \(varberg.se\)](#)
- Socialstyrelsen, Nationella kvalitetsregister
[Nationella och regionala kvalitetsregister. För hälso- och sjukvården och socialtjänsten. - Socialstyrelsen](#)
- Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete, Socialstyrelsen
<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/foreskrifter-och-allmanna-rad/2011-6-38.pdf>

Dokumenttyp: Riktlinje	Sida 7 av 7
Giltigt f.r.o.m: 2020-08-24, rev. 2023-10-18	Version/D.nr:
Befattning: Utvecklingsledare Medicinskt ansvarig sjuksköterska	Upprättad av: Helena Bergström Sophia Lehnberg